

ขอบคุณภาพจาก <https://goo.gl/Vc1kY>

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา เมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Sustainable Tourism Development Strategies :
A Case Study of Vieng Xay District, Hua Phan Province,
Lao People's Democratic Republic

พันธ์ วิภาวัน¹

Phansy Viphavanh

E-mail: phansyv@gmail.com

เฉลิมชัย ปัญญาดี²

Chalermchai Panyadee

¹ Ph.D. Student Program in Administrative Science, School of Administrative Studies, Maejo University

² Associate professor, School of Administrative Studies, Maejo University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิจัยและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน สปป.ลาว โดยวิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) พื้นที่ดำเนินการวิจัย คือ เมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน สปป.ลาว พบว่า เมืองเวียงไซมีจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยต่อปีน้อย โดยในปี 2016 มีนักท่องเที่ยว จำนวน 62,681 คน จำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวลาว 12,642 คน และนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จำนวน 50,039 คน โดยมีจำนวนวันในการท่องเที่ยวเฉลี่ย 3 วัน ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.68) พักโฮมสเตย์ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.15) มาเที่ยวชมความสวยงามของธรรมชาติ นอกจากนี้ ผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน สปป.ลาว ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของเมืองเวียงไซ พบว่า เมืองเวียงไซมีจุดแข็งในด้านพื้นที่ เนื่องจากมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะจุดเด่นด้านถ้าที่ใช้เป็นที่พำนักตลอดจนเป็นศูนย์บัญชาการด้านการต่อสู้ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ในด้านจุดอ่อนคือ เรื่องความสามารถในการเข้าถึง ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไม่พร้อมต่อการรองรับการท่องเที่ยว ด้านโอกาส มีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวอย่างมากจากภาครัฐ เมืองเวียงไซอยู่ในแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะที่เสนอเป็นเขตที่จะทำการพัฒนาเพื่อส่งเสริมในการบริการและท่องเที่ยว อีกทั้งมีแผนในการพัฒนาขนส่งสาธารณะ ด้านอุปสรรค คือ เรื่องศักยภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาด้านการคอร์ปชั่นของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการเรื่องงบประมาณในการพัฒนา

ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้กำหนดวิสัยทัศน์คือ “เมืองเวียงไซเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และธรรมชาติที่เป็นรากฐานของการก้าวสู่ความเป็นภารตภาพอย่างยั่งยืนของ สปป.ลาว” โดยมีพันธกิจ คือ จัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน สปป.ลาว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยครอบคลุมยุทธศาสตร์การพัฒนาใน 3 ด้าน คือ 1) การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ 2) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซเป็นไปอย่างมีระบบ และ 3) การพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเมืองเวียงไซแก่นักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

The objective of this mixed-method-oriented study was to investigate and designate strategies for sustainable tourism development at Viengxay District, Houaphan Province, Lao People's Democratic Republic. The study results are summarized as follows.

From examining tourism situations and tourism behavior in the study area, it is revealed that the annual average number of tourists was relatively small. In 2016, there were 62,618 tourists visiting the area, divided into 12,642 domestic visitors and 50,039 international tourists. On average, their stay was only three days and they mostly utilized the homestay service. In addition, 78.15% of the tourists came to appreciate natural beauty. Tourists' opinions on the potential of the local tourist attractions were generally at a moderate level. From analyzing the environment of the district, it is found that the strengths of the district are an abundance of a long history and natural resources, especially caves, which were once used as shelters and headquarters of the Lao People's Revolution Party. The weaknesses include difficult access to the area and substandard public infrastructure as well as insufficient public utilities to accommodate tourists. The opportunities consist of tourism support from the state sector, since the district has been included in the special and specific economic development plan to promote hospitality and tourism as well as the public transportation development plan. The threats include the potential of transportation infrastructure to access tourist attractions and corruption problems in state agencies which negatively affect the management of development budget.

Regarding the strategies for sustainable tourism development, the district has formulated its vision as a historical and natural district in order to become a foundation of sustainable brotherhood of the country. Its mission consists of formulating tourism development strategies to develop the district as a sustainable natural and historical tourist attraction. The strategies include tourism product development to develop potential tourism, tourism management development to develop a systematic tourism, and tourism marketing development to promote tourism in Viengxay District.

Keywords: Tourism development strategies, sustainable tourism

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภทกระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้นนับว่ามีคุณค่า มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีอัตลักษณ์เฉพาะ และมีศักยภาพสูง ที่สามารถนำมาพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามที่ผ่านมา ทางรัฐบาล สปป.ลาว ได้มีการกำหนดแนวทางเปลี่ยนแปลงและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศใหม่ในทุกด้าน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับให้แก่การท่องเที่ยวและการบริการในด้านอื่นๆ ทำให้การท่องเที่ยวค่อยๆ เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว สะท้อนได้จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งในปี 2016 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามายัง สปป.ลาว ตลอดทั้งปี จำนวน 4,239,047 คน ซึ่งจากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด พบว่าเป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศนอกภูมิภาค จำนวน 681,294 คน และเป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศในภูมิภาค จำนวน 3,557,753 คน และจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศในภูมิภาค ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวไทย รองลงมา เป็นนักท่องเที่ยวเวียดนาม จีน และกัมพูชา ซึ่งจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้ในปี 2016 สปป.ลาวมีรายได้จากการท่องเที่ยว ถึง 724,191,957 ดอลลาร์สหรัฐ (Tourism Development Department Lao PDR, 2016)

แขวงหัวพัน (จังหวัดหัวพัน) เป็นหนึ่งใน 3 แขวง ของเส้นทางมรดกภาคเหนือของ สปป.ลาว ได้แก่ แขวงหลวงพระบาง แขวงเชียงขวาง และแขวงหัวพัน แขวงหัวพันได้ถูกกำหนดให้เป็นถิ่นกำเนิดของ สปป.ลาว เป็นเขตภูเขา ตั้งอยู่ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ 650 กิโลเมตร ประกอบด้วย 10 เมือง ได้แก่ เมืองขำเหนือ (Xamneua) เมืองเชียงค้อ (Xiangkhor) เมืองเฮียม (Muang heim) เมืองเวียงไซ (Muang Viengxay) เมืองหัวเมือง (Muang Huameuang) เมืองขำใต้ (Muang Xamtay) เมืองสบเบา (Muang Sop Bao) เมืองแอต (Muang Et) เมืองก้อน (Muang kone) เมืองซอน (Muang son) มีพลเมืองทั้งหมด 279,461 คน มี 3 ชนเผ่า ได้แก่ เผ่าลาวลุ่ม ร้อยละ 64 ลาวม้ง ร้อยละ 23 และเผ่าขมุ ร้อยละ 13 แขวงหัวพันเป็นแขวงที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และ ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีแหล่งท่องเที่ยว 107 แห่ง ซึ่งแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 51 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 31 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 25 แห่ง นอกจากความสมบูรณ์และหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้ว ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว พบว่า ในปี 2016 ในแขวงหัวพัน มีโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ทั้งหมด 78 แห่ง

มีห้องพักในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ 877 ห้อง มีร้านอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด 225 แห่ง และสถานบันเทิง 2 แห่ง อย่างไรก็ตาม ในด้านสถิติการท่องเที่ยวกลับพบว่าแขวงหัวพันมีนักท่องเที่ยวชาวลาวเข้าไปเที่ยวน้อยมาก โดยในปี 2016 มีนักท่องเที่ยวชาวลาวเพียง 12,642 คน เท่านั้น (Tourism Development Department, 2016)

อย่างไรก็ตาม จากสถิตินักท่องเที่ยวสะท้อนให้เห็นว่า แขวงหัวพันมีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวน้อย แต่ด้วยศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวดังกล่าว รัฐบาลมีแผนในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน โดยในปี 2016-2020 รัฐบาล สปป.ลาว มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจกิจกรรม - ป่าไม้ ให้เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและการบริการ (Department of International Trade Promotion, 2016) อีกทั้งมีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน ค.ศ. 2011-2020 (พ.ศ. 2554-2563 ซึ่งมี วิสัยทัศน์ คือ “ภายในปี 2020 แขวงหัวพันจะเป็นหนึ่งในห้าแขวงที่มีความโดดเด่นในประเทศลาว ด้วยการบริการที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณภาพสูงให้นักท่องเที่ยวสากลและนักท่องเที่ยวภายในประเทศ นำเอาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเข้ามาให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในหัวแขวง (จังหวัด)” โดยแผนพัฒนาดังกล่าวกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ ซึ่งจะได้เห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของ สปป.ลาว และของแขวงหัวพัน มุ่งให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมในภาคบริการซึ่งเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

เมืองเวียงไซ เป็นเมืองเล็กๆ ของแขวงหัวพัน เป็นเมืองที่ล้อมรอบด้วยภูเขา จึงทำให้บริเวณเมืองเวียงไซมีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก และถ้ำ มากมาย ถือเป็นเมืองที่เป็นหัวใจของการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน มีที่ตั้งห่างจากเมืองจำหนือที่เป็นเมืองเอกของแขวงหัวพันไปทางทิศตะวันตกประมาณ 30 กิโลเมตร มีจุดเด่น คือ ถ้ำธรรมชาติที่ได้รับการพัฒนาและยังไม่ได้มีการพัฒนามทั้งหมด 480 ถ้ำ ดังนั้น เมืองเวียงไซจึงเป็นเมืองหนึ่งของแขวงหัวพันที่มีความน่าสนใจอย่างมากในมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นเมืองที่มีความหมายสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นถิ่นกำเนิดของ สปป.ลาว เมืองเวียงไซได้ถูกขึ้นทะเบียนให้เป็นเมืองมรดกแห่งชาติตั้งแต่ปี 1992 ซึ่งในพื้นที่ของเมืองเวียงไซประกอบไปด้วยที่ตั้งของถ้ำต่างๆ ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ของ สปป.ลาว อาทิ ถ้ำท่านไกสอน พมวิหาน ถ้ำท่านหนู่ฮัก ภูมิสุวรรณค์ ถ้ำ ถ้ำท่านคำโต สัพพันดอน และถ้ำช้างลอด นอกจากนี้ เมืองเวียงไซยังเป็นหนึ่งในเมืองที่เสนอเป็นเขตที่จะทำการพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะของ สปป.ลาว ในด้านการบริการและท่องเที่ยวอีกด้วย (Business Information Center, 2015)

ดังนั้น จากความสมบูรณ์และหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวของเมือง

เวียงไซดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นเมืองที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวทางด้าน ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมสูง แต่ทั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวทั้งหลายเหล่านั้นยังขาด รูปแบบแนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ซึ่งหากไม่ได้รับการ ดำเนินการอาจก่อให้เกิดความเสียหายจากการเข้าไปดำเนินการจากผู้ประกอบการภาคเอกชน เกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นเป็นการพัฒนาที่สร้างรายได้ ให้กับประเทศในภาพรวม รวมทั้งสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ สร้างการมีส่วนร่วม จากคนในท้องถิ่น เกิดการอนุรักษ์ ลดผลกระทบที่จะเกิดต่อคนในพื้นที่ และเป็นการพัฒนา ที่ยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อให้ทราบ ว่า สถานการณ์ การท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว เป็น อย่างไร และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว เป็นอย่างไร เพื่อทำการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง สำหรับกำหนดแผนการพัฒนาก การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ว่าควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่ง ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ สปป.ลาว อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวและพฤติกรรมกการท่องเที่ยวในพื้นที่เมือง เวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว
3. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อกำหนดแผนการพัฒนาก การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว
4. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็น กรอบแนวคิดในการวิจัย และในวิธีการดำเนินการวิจัยได้ทำการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งได้กำหนดวิธีการในการศึกษาเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ในการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชุด ประกอบด้วย แบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Chaoprayoon, P., et al. 2016) แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวลาวและต่างประเทศ และแบบประเมินศักยภาพในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกลุ่มผู้ประกอบการด้านธุรกิจนำเที่ยว ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จำนวนและแนวโน้มการท่องเที่ยว รวมถึงพฤติกรรมโดยรวมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ รวมถึงเอกสารของส่วนราชการในพื้นที่ ซึ่งผลการศึกษาจะได้ถูกนำมาวิเคราะห์ ด้านเนื้อหา และจัดเป็นหมวดหมู่นำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

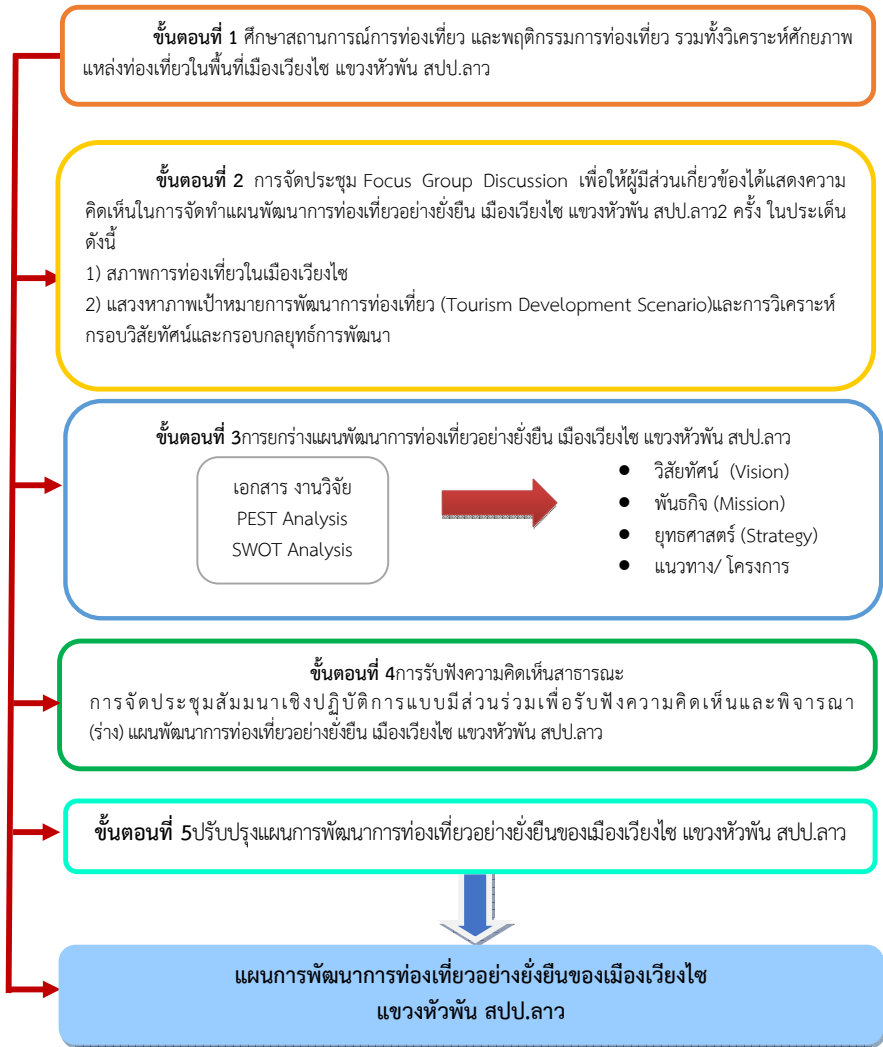
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ในภาพรวม ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวตามองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และการบริหารและจัดการ โดยการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อกำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ในการศึกษาผลลึกเฉพาะพื้นที่ในการจัดทำแผนผู้วิจัยจะได้ดำเนินการทบทวนเอกสารแผนพัฒนาเศรษฐกิจและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน สปป.ลาว รวมทั้งทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept interview) และจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (PEST Analysis) การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) และแสวงหาภาพเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Development Scenario) โดยประเด็นในการแสวงหาภาพเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ซึ่งการจัดการประชุมกลุ่มในพื้นที่เพื่อการยกร่างแผนพัฒนาพื้นที่เมืองเวียงไซ

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว และทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยจะได้ทำการร่างยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร บทความงานวิจัย การเข้าร่วมเวทีเสวนาต่างๆ ประกอบกับวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกด้วยเทคนิค PEST Analysis การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน SWOT Analysis ความต้องการและความจำเป็นของพื้นที่ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ เมื่อได้ผลดังกล่าวมาแล้วผู้วิจัยจะได้ร่างแผนการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Objective) ยุทธศาสตร์ (Strategy) แนวทางหรือโครงการ และทำการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Workshop) โดยเป็นการรับฟังความคิดเห็นและพิจารณา (ร่าง) แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ ตลอดจนตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แสดงความคิดเห็นกับแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้นำข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากประชาชน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ ตลอดจนตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Workshop) มาปรับปรุงแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับสมบูรณ์ โดยกระบวนการในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ในการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป. ลาว พบว่า

1.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ ซึ่งเมืองที่เป็นหัวใจของการท่องเที่ยวแขวงหัวพัน พบว่า ในด้านสถานการณ์การท่องเที่ยว สถิตินักท่องเที่ยวของแขวงหัวพันในปี 2005 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 2,211 คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวน 1,035 คน ในปี 2006 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 3,760 คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 1,625 คน และในปี 2007 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยมีจำนวน 7,247 คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 2,556 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 92 จากปี 2006) และในปี 2008 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 8,848 คน เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 2,894 คน และในปัจจุบันพบว่า แขวงหัวพันมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวลาวเข้ามาท่องเที่ยวในปี 2016 จำนวน 12,642 คน ซึ่งน้อยกว่าปี 2015 ซึ่งมีนักท่องเที่ยวชาวลาวเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 13,525 คน และเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่จังหวัดอื่น พบว่า แขวงหัวพันมีจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศหรือนักท่องเที่ยวชาวลาวด้วยตนเองมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนน้อยกว่าทุกแขวงมากกว่าเพียงแขวงเชียงขวางเท่านั้น ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวลาวมาท่องเที่ยวจำนวน 11,820 คน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ พบว่าในปี 2016 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 50,039 เพิ่มขึ้นจากปี 2015 ซึ่งมีจำนวน 34,493 คน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่จังหวัดอื่นของ สปป.ลาว แล้วนั้น พบว่า แขวงหัวพันยังมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนน้อยที่สุดของประเทศ รองมาจากแขวงไซสมบูน และแขวงเซกอง ซึ่งในปี 2016 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพียง 26,465 และ 34,024 คน ตามลำดับ (Ministry of Information, Culture and Tourism, Tourism Development Department, 2016)

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว พบว่า ในปี 2016 ในแขวงหัวพัน มีโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ทั้งหมด 78 แห่ง มีห้องพักในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ 877 ห้อง มีร้านอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด 225 แห่ง และสถานบันเทิง 2 แห่ง (Ministry of Information, Culture and Tourism, Tourism Development Department, 2016) เมืองเวียงไซ ซึ่งตั้งอยู่ในแขวงหัวพันยังไม่ใช่สถานที่ท่องเที่ยวโดดเด่นเมื่อเทียบกับหลวงพระบาง ที่มีส่วนใหญ่จึงดัดแปลงมาจากบ้านพักของชาวบ้าน อยู่ในรูปแบบของเรือนพัก แต่สำหรับผู้ที่ต้องการความสะดวกสบาย สามารถเลือกใช้บริการจากผู้ประกอบการนำเที่ยวก็ได้ และด้วยความที่แขวงหัวพันอยู่ห่างไกลจากเมืองหลวงมาก อีกทั้งการเดินทางผ่านเทือกเขาสูงชันและการคมนาคมหลักยังไม่สะดวกเท่าใดนัก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแขวงหัวพันยังมีไม่มาก

1.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว โดยทำการสำรวจจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแขวงหัวพัน จำนวน 238 คน พบว่า

นักท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน สปบ.ลาว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.40 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.03 รองลงมาคือ อายุไม่เกิน 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 มีเพียงส่วนน้อยที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.08 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 59.24 รองลงมาคือมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 39.08 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.25 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 29.83 รองลงมาคือ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.89 ในด้านรายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้คิดเป็นเงินบาทไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.39 รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.37 และมีเพียงส่วนน้อยที่รายได้ 25,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.56 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีถิ่นพำนักที่ สปบ. ลาว คิดเป็นร้อยละ 52.52 รองลงมาคือ เวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 12.61 ประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 8.04 มีเพียงส่วนน้อยที่มีถิ่นพำนักในประเทศในแถบยุโรป คิดเป็นร้อยละ 3.78

ในด้านรูปแบบและลักษณะของการมาเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวที่เมืองเวียงไซ แขวงห้วยพันเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 70.17 และมาเป็นครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 29.83 ส่วนใหญ่มากับญาติหรือคนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 42.44 รองลงมาคือ มากับกลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 39.50 บริษัททัวร์ คิดเป็นร้อยละ 12.60 ส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุว่าเดินทางมาท่องเที่ยวใน สปบ.ลาว กี่วัน คิดเป็นร้อยละ 52.52 และส่วนน้อยที่มาท่องเที่ยว 5 วันขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.20 ในเดินทางมาท่องเที่ยวในเมืองเวียงไซ จำนวน 1 วันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.81 รองลงมาคือ เดินทางมาท่องเที่ยว 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 28.15 และมาท่องเที่ยว 3 วันขึ้นไปมีเพียงส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 5.04 นอกจากนี้ ด้านที่พัก ส่วนใหญ่พักที่โฮมสเตย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.68 และมีเพียงส่วนน้อยที่พักโรงแรม คิดเป็นร้อยละ 5.88 ในการเดินทางส่วนใหญ่เดินทางโดยการนำรถมาเอง คิดเป็นร้อยละ 34.03 รองลงมาคือ รถประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 26.05 ส่วนน้อยที่มาใช้บริการเช่าเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 12.61 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองเวียงไซช่วงฤดูหนาว คิดเป็นร้อยละ 30.25 ส่วนน้อยที่เดินทางมาในฤดูร้อน คิดเป็นร้อยละ 15.97 ตามลำดับ

ในด้านเหตุผลและความต้องการในการมาท่องเที่ยวยังเมืองเวียงไซ พบว่านักท่องเที่ยวต้องการไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.15 รองลงมาคือ โบราณสถาน คิดเป็นร้อยละ 21.43 นอกจากนี้เหตุผลที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวธรรมชาติเนื่องจากการเพิ่มรสชาติในชีวิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.73 รองลงมาคือ ต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 24.79 โดยสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเวียงไซที่เดินทางมาเที่ยวมากที่สุด 3 อันดับแรก คือถ้ำเมืองเวียงไซ คิดเป็นร้อยละ 61.34 รองลงมาคือ บ่อน้ำร้อนเมืองเวียงทอง คิดเป็นร้อยละ 55.46 และน้ำตกตาดสะเลย

คิดเป็นร้อยละ 54.62 ซึ่งเหตุผลที่เดินทางมาท่องเที่ยวธรรมชาติเมืองเวียงไซคือ ความต้องการด้านกายภาพ เช่น ต้องการพักผ่อนร่างกายและจิตใจ คิดเป็นร้อยละ 49.58 รองลงมาคือ ความต้องการด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตศิลปะสถานทางประวัติศาสตร์เทศกาลของท้องถิ่นที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 42.02

ในการหาแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวหาข้อมูลการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซจากคำบอกเล่าของญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 60.92 รองลงมาคือ เอกสารแนะนำจากบริษัทสายการบิน คิดเป็นร้อยละ 28.99 โทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 9.66 มีเพียงส่วนน้อยที่หาข้อมูลจากนิตยสารการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 2.94 นิตยสารท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 2.10 และวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 1.68 ตามลำดับ โดยประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ค้นหาส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.31 รองลงมาคือ ที่พัก คิดเป็นร้อยละ 54.62 มีเพียงส่วนน้อยที่ค้นหาเกี่ยวกับแหล่งบันเทิง คิดเป็นร้อยละ 7.14 นอกจากนี้ ในด้านการเตรียมตัว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เตรียมการท่องเที่ยวโดยเดินทางมาเองออกเดินทางเลยไม่มีแผนการแน่นอนไปเรื่อยๆ คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาคือ เดินทางมาเองมีการวางแผนการเดินทางมาอย่างดีแต่ไม่มีการจองที่พักพาหนะล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 26.05 เดินทางมาเองมีการวางแผนการเดินทางมาอย่างดีมีการจองที่พักจองพาหนะล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 18.49 และเดินทางมากับบริษัทท่องเที่ยว/แพคเกจของสายการบิน/แพคเกจของโรงแรม คิดเป็นร้อยละ 12.61 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.08) ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพในด้านธรรมชาติในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.57) เนื่องจากเมืองเวียงไซมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีทัศนียภาพที่สวยงามและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และในองค์ประกอบด้านอื่นนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือด้านศิลปวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.35) ด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.09) ด้านลักษณะทางกายภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.09) ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 2.96) และด้านเศรษฐกิจและสังคม (ค่าเฉลี่ย 2.94) ตามลำดับ และมีเพียงด้านเดียวที่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพในระดับต่ำ คือ ด้านการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย 2.59)

3. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อกำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป. ลาว โดยผลการวิเคราะห์มีดังนี้

3.1 ในการวิเคราะห์ศักยภาพภายนอก (PEST analysis) ได้ทำการวิเคราะห์

ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social) และด้านเทคโนโลยี (Technology) พบว่า

3.1.1 ด้านการเมือง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะศักยภาพและสภาพแวดล้อมในด้านการเมือง เนื่องจาก สปป.ลาว มีสถานะทางด้านการเมืองและรูปแบบของทางรัฐบาลมีความมั่นคง และมีอิสระและเสรีภาพในการทำธุรกิจหลากหลายรูปแบบของแต่ละท้องถิ่น ประกอบกับโอกาสจากกรอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน (ASEAN) และกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub Region: GMS) ที่ทำให้เกิดการเจรจาเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือ อันทำให้เกิดการเจรจาข้อตกลงในระดับรัฐมากขึ้น มีโอกาสด้านการค้า และการลงทุนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งในด้านการท่องเที่ยว เพราะส่งผลให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าตามพื้นที่ชายแดนต่างๆ การผ่อนปรนเงื่อนไข กฎระเบียบการค้าชายแดน และผ่านแดน เพื่อรองรับต่อการเคลื่อนย้ายทั้งด้านสินค้า บริการ แรงงาน และการท่องเที่ยว อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ สปป.ลาว ยังมีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ (Lao PDR Tourism Strategy 2006-2020) เพื่อวางแผนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศ อีกทั้งยังมีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน ค.ศ. 2011-2020 (พ.ศ. 2554-2563) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คือ “ภายในปี 2020 แขวงหัวพันจะเป็นหนึ่งในห้าแขวงที่มีความโดดเด่นในประเทศลาว ด้วยการบริการที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณภาพ สูงให้แก่นักท่องเที่ยวสากลและนักท่องเที่ยวภายในประเทศ นำเอาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเข้ามาให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในหัวพัน (จังหวัด)” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของรัฐบาล สปป.ลาว ที่มีการให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด และจะนำมาซึ่งการนำนโยบายมาสู่ในระดับเมือง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นโอกาสให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ดำเนินไปให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดและของประเทศ

3.1.2 ในด้านเศรษฐกิจ สปป.ลาว มีความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากอยู่ท่ามกลางประเทศเศรษฐกิจดาวรุ่ง ทั้งประเทศจีน (ยูนนาน) ไทย และเวียดนาม ที่มีประชาชนไม่ต่ำกว่า 200 ล้านคน ซึ่งหากมีการบริหารจัดการที่ดีเป็นโอกาสในการฟื้นฟูประเทศได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้โอกาสจากการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ และการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านให้มาท่องเที่ยวยัง สปป.ลาว นอกจากนี้ ในด้านการ

ท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สะท้อนได้จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2016 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามายัง สปป.ลาว ตลอดทั้งปี จำนวน 4,239,047 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว ถึง 724,191,957 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นโอกาสในการกระตุ้นและพัฒนากการท่องเที่ยวของประเทศให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยว และเป็นโอกาสในส่งเสริมให้เกิดการลงทุนของผู้ประกอบการในภาคการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการสนับสนุนจากทางภาครัฐ ที่จะอำนวยความสะดวกเพื่อให้การท่องเที่ยวเดินทางต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่แขวงอื่นๆ ที่อาจไม่ใช่แขวงที่นักท่องเที่ยวไป ดังเช่นแขวงหัวพัน ใช้โอกาสในการพัฒนากการท่องเที่ยวของแขวงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักอย่างนครหลวงเวียงจันทน์ หลวงพระบาง ให้ไปยังแขวงหัวพันมากยิ่งขึ้น

3.1.3 ในด้านสังคม แขวงหัวพันมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เนื่องจากในพื้นที่ประกอบไปด้วยประชาชน 5 ชนเผ่า อาศัยอยู่ ได้แก่ เผ่าลาวพวน เผ่าไตแดง เผ่าม้ง เผ่ากัมมุ และ เผ่าอิวเมียน ซึ่งความหลากหลายทางชาติพันธุ์นี้ สามารถนำมาสร้างเรื่องราวและเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้แขวงหัวพันมีจุดเด่นในเรื่องของวิถีชีวิต และสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งจะเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ และแขวงหัวพันในภาพรวมได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.1.4 ในด้านเทคโนโลยี เมืองเวียงไซ และภาพรวมของแขวงหัวพันยังมีศักยภาพในด้านเทคโนโลยีค่อนข้างต่ำ ยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสในด้านเทคโนโลยีเพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากปัจจุบันมีจากการเติบโตของสื่อออนไลน์ทำให้มีการแข่งขันการทำการตลาดผ่านเว็บไซต์หรือเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านการตลาดของผู้ประกอบการในเชิงรุก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถที่จะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวได้หลายช่องทาง แต่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนร้านขายของที่ระลึกในพื้นที่เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน ยังไม่มีความรู้ในด้านการทำการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะการทำตลาดผ่านเว็บไซต์เครือข่ายออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค (Facebook) เนื่องจากกำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ทำให้กลุ่มลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวทั้งชาวลาวและชาวต่างประเทศเข้าถึงข้อมูลได้ยาก นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว รวมไปถึงเครือข่ายของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน ยังไม่มีการนำเอาระบบสารสนเทศมาใช้ในการผลิตสื่อสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เพื่อช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ธุรกิจและเพื่อการทำการตลาดในวงที่กว้างมากขึ้น

3.2 ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) ได้ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว พบว่า

3.2.1 ในภาพรวมเมืองเวียงไซมีจุดแข็งในด้านพื้นที่ เนื่องจากมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นป่าเขา อยู่ใกล้ชายแดนเวียดนามและมีด่านชายแดนหลายแห่ง มีอากาศหนาวเย็นทั้งปี และมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทป่าเขา น้ำตก และประเพณีเก่า โดยเฉพาะมีจุดเด่นในเรื่องของผู้นำของเมืองเวียงไซ ซึ่งเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ของชาติที่สะท้อนให้ระลึกถึงการต่อสู้ ป้องกันของผู้นำในอดีต นอกจากนี้ มีจุดแข็งในด้านกิจกรรมและการมีส่วนร่วม เนื่องจากมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายที่สามารถนำไปพัฒนาได้ ทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยผู้นำ เส้นทางธรรมชาติ ชมวิถีทัศน์ธรรมชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ และกิจกรรมชมวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้มีความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในด้านระบบการจัดการ มีจุดแข็งทางด้านเสถียรภาพทางการเมือง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งมีภาครัฐมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว และหน่วยงานของต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วมให้การช่วยเหลือในการพัฒนาการท่องเที่ยว และมีจุดแข็งในด้านกฎหมายและกฎระเบียบด้วยความท่องเที่ยว เนื่องจากมีกฎหมายด้านมรดกโลก อนุสรณ์สถาน ในการดูแลควบคุมการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ผู้นำเมืองเวียงไซ ซึ่งโดยภาพรวมจะเห็นว่าเมืองเวียงไซ สามารถใช้จุดแข็งในทุกมิติในการยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ด้านระบบการบริหารจัดการ และด้านการตลาดอย่างเป็นรูปธรรม

3.2.2 จุดอ่อนของการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ ที่เป็นจุดอ่อนที่เห็นชัดเจนในด้านพื้นที่คือเรื่องความสามารถในการเข้าถึง (accessibility) เนื่องจากเส้นทางคมนาคม การเข้าถึงลำบาก เส้นทางคมนาคมยังทุรกันดารต้องใช้เวลานานในการเดินทาง ขนส่งสาธารณะไม่แน่นอน อีกทั้งในระหว่างทาง สถานที่พัก ร้านอาหาร และจุดพักมีน้อย นอกจากนี้ในเมืองเวียงไซยังมีระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไม่พร้อมและเพียงพอ โดยเฉพาะด้านระบบไฟฟ้า นอกจากนี้ในด้านทรัพยากร ที่ถึงแม้ว่าจะมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นหรือจุดไฮไลต์ และไม่มีผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ นอกจากนี้ในด้านกิจกรรมและการมีส่วนร่วม มีจุดอ่อนในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในพื้นที่ และในด้านการบริหารจัดการยังขาดการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน ขาดผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และขาดการจัดระเบียบและการควบคุมคุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยว อีกทั้งด้านกฎหมายและกฎระเบียบ

ยังมีจุดอ่อนในเรื่องของกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังไม่สามารถควบคุมการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนได้

3.2.3 โอกาสของการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ มีโอกาสในการพัฒนาจากการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวอย่างมากจากภาครัฐ และแขวงหัวพัน ได้อยู่ในแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะที่เสนอเป็นเขตที่จะทำการพัฒนา เพื่อส่งเสริมในการบริการและท่องเที่ยว อีกทั้งมีแผนในการพัฒนาขนส่งสาธารณะ โดยการสร้างสนามบินหนองค้ำ สนามบินประจำแขวงหัวพัน ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าจะสร้างเสร็จในปี 2020 และมีแผนในการพัฒนาและปรับปรุงถนนเส้นทางจากเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน ไปยังเมืองคำ แขวงเชียงขวาง ซึ่งได้รับเงินทุนในการปรับปรุงถนนจาก ADB ซึ่งจะทำให้เมืองเวียงไซ และแขวงหัวพันได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะในเรื่องความสามารถในการเข้าถึง นอกจากนี้ในด้านกิจกรรมและการมีส่วนร่วมยังมีโอกาส จากการที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้นักลงทุนเข้ามาแหล่งท่องเที่ยว และในปี 2018 สปป.ลาว กำหนดให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวลาว "Visit Laos Year 2018" ซึ่งจะช่วยให้การท่องเที่ยวลาวเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวต่างประเทศมากยิ่งขึ้น

3.2.4 ด้านอุปสรรค เมืองเวียงไซมีอุปสรรคในเรื่องเส้นทางการเข้าถึง และศักยภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่แขวงหัวพัน อีกทั้งในด้านบุคลากรยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาการท่องเที่ยว และบุคลากรที่มีความสามารถในการอธิบายให้ชาวบ้านหรือประชาชนในพื้นที่เข้าใจแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ในด้านระบบการจัดการยังมีปัญหาด้านการคอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการเรื่องงบประมาณในการพัฒนา อีกทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ ยังขาดประสบการณ์ ขาดโอกาสในการอบรม สร้างความเข้มแข็งให้หน่วยงาน และภาคเอกชนให้ความสนใจในการเข้ามาลงทุนในธุรกิจภาคการท่องเที่ยว น้อย อีกทั้งยังมีอุปสรรคในด้านระเบียบและข้อกฎหมายในการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่ยังไม่มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ แต่หากปัจจัยเหล่านี้ได้รับการแก้ไข จะทำให้การท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4. ผลการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว นี้ ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ว่า “เมืองเวียงไซเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และธรรมชาติที่เป็นรากฐานของการก้าวสู่ความเป็นภาคภูมิต้องอย่างยั่งยืนของสปป.ลาว” โดยมีพันธกิจ คือ จัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยครอบคลุมยุทธศาสตร์การพัฒนาใน 3 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์

การท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการตลาด ซึ่งจากวิสัยทัศน์และพันธกิจ นำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเมืองเวียงไช (Product Development) มีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพและได้มาตรฐานการท่องเที่ยว รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว ภายใต้ขีดความสามารถของการรองรับด้านเศรษฐกิจ ด้านพื้นที่ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยมีกลยุทธ์ คือ (1) พัฒนาและส่งเสริมการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว และ (2) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเมืองเวียงไช (Management Development) มีเป้าประสงค์เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเวียงไช เป็นไปอย่างมีระบบ มีการพัฒนาระบบการทำงานตามบทบาทหน้าที่ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการการท่องเที่ยวในทุกระบบ และมีการสร้างเครือข่ายและเกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวร่วมกันในทุกภาคส่วน ทั้งในระดับภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยวและมีทักษะในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์ คือ (1) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการ (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในการจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ และ (3) พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวเมืองเวียงไช (Market Development) มีเป้าประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวเมืองเวียงไช ได้รับการจัดการด้านข้อมูลอย่างเป็นระบบ และข้อมูลด้านการท่องเที่ยวได้รับการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้และรู้จักแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวลาวและชาวต่างประเทศมากขึ้น และมีการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของต้นทุนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทุนมนุษย์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว และเพื่อให้มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมและสมดุล โดยมีกลยุทธ์ คือ (1) ส่งเสริมการศึกษารวบรวม และพัฒนาฐานข้อมูลการตลาดการท่องเที่ยว และ (2) ส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าสินค้าของที่ระลึกบนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่น

สรุปผลและอภิปรายผล

ในการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว การประชุมระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนการลงพื้นที่เพื่อประเมินสภาพการท่องเที่ยวเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเมืองเวียงไซ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะถ้ำ แม่น้ำลำธาร อากาศที่หนาวเย็น และสภาพของการเกษตรที่ยังคงเป็นธรรมชาติ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน ในส่วนของถ้ำนั้นนับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เพราะมีถ้ำมากถึง 480 แห่ง และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพราะเป็นจุดกำเนิดของขบวนการปลดปล่อยประเทศลาว และถ้ำก็เป็นเหมือนกำแพงหรือที่หลบภัย รวมถึงเป็นศูนย์บัญชาการในทางการทหาร สังเกตว่าภายในถ้ำจะแยกเป็นสัดส่วน ทั้งส่วนที่ใช้ประชุมวางแผนงาน ส่วนของการพักผ่อน ที่นอน และที่หลบภัยจากอาวุธเคมี โดยถ้ำจะกระจายไปยังบริเวณใกล้เคียง จึงเหมาะอย่างยิ่งในการพำนักของผู้นำ สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก ดังนั้น ถ้ำเหล่านี้จึงมีศักยภาพสูงในการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าถ้ำจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เนื่องจากการใช้ถ้ำเพื่อวัตถุประสงค์การเป็นศูนย์บัญชาการทางทหาร และที่หลบภัย ดังนั้นถ้ำจึงถูกปรับปรุง ดัดแปลง และขุดเจาะเพื่อวัตถุประสงค์ด้านยุทธการทางการรบ ดังนั้น ถ้ำที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมจึงเป็นถ้ำที่แทบจะไม่เหลือความงามของถ้ำตามธรรมชาติ โดยเฉพาะหินงอก หินย้อย แทบจะไม่หลงเหลือ เพราะถูกเหยียบย่ำ ทำลาย และเสียหายไป โดยเกือบทั้งหมดที่เป็นถ้ำพำนักของผู้นำ บางส่วนของถ้ำอาจเกิดปรากฏการณ์หินงอก หินย้อยอยู่ แต่ต้องใช้เวลาเป็นร้อยๆ ปี จึงจะมีสภาพเป็นถ้ำธรรมชาติ ซึ่งคำนิยามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือที่เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาตินั้น โดยที่ไม่ได้มีการปรุงแต่งจากมนุษย์ จำพวกน้ำตก เกาะ แก่ง ชายหาด และถ้ำ (Chaoprayoon, et al. 2016) โดยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ เป็นสถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีถ้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ได้แก่ การเข้าชมบรรยากาศและหินงอก หินย้อยภายในถ้ำ การศึกษาด้านโบราณคดีของมนุษย์ยุคต่างๆ ที่เคยอาศัยในถ้ำ (Tourism Authority of Thailand, 2017) ดังนั้น ถ้ำผู้นำที่เมืองเวียงไซ จึงเป็นส่วนผสมก้ำกึ่งระหว่าง

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพราะได้ผสมผสานความงามทางธรรมชาติของถ้ำไว้กับการเป็นสถานที่ที่ผู้นำประเทศใช้เป็นที่พักพิงในสมัยการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประเทศลาว ซึ่งเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญและทรงคุณค่า ดังนั้นความเป็นไปได้ในการพัฒนาถ้ำของท่านผู้นำเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมุ่งเน้นที่การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยเน้นการสร้างการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ควรได้มาเที่ยวชมและเรียนรู้เพื่อเกิดความเข้าใจและสำนึกในความเป็นชาติต่อไป

2. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกลหรือมีความยากลำบากในการเข้าถึงส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไป เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Pongnirandom, et al. (2016) ที่พบว่าสิ่งดึงดูดใจด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการอย่างเพียงพอและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็วและสะดวกเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ นอกจากนี้ Department Of Tourism (2014) ยังได้กำหนดให้ความสามารถในการเข้าถึงเป็นองค์ประกอบในการบ่งชี้ถึงมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ จะมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทั้งในด้านความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความมีชื่อเสียง และความเป็นที่ยอมรับของแหล่งทางประวัติศาสตร์ก็ตาม หากการเข้าถึงยากลำบาก ก็ทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีมาตรฐานในการเข้าถึงในกรณีของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว นั้น เป็นเมืองเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ในหุบเขา การเข้าถึงยากลำบาก เพราะต้องขับรถลัดเลาะตามไหล่เขา ใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างนาน ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงประสบปัญหาในการเข้าถึง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ จึงต้องให้ความสำคัญในองค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ แม้ว่าการเข้าถึงจะยากลำบาก แต่หากมีการศึกษาระยะทาง การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวระหว่างทาง การจัดทำป้ายหรือศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารด้านการเดินทาง ตลอดจนการท่องเที่ยว รวมถึงห้องน้ำในระหว่างทางเป็นระยะๆ จะเป็นแนวทางในการยกระดับมาตรฐานในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้สูงขึ้น นอกจากนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านการคมนาคม อย่างการพัฒนาสนามบินก็เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความสามารถในการเข้าถึง ซึ่งการพัฒนาต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง จึงต้องใช้เวลา และการกำหนดนโยบายของแขวงที่ต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ประเภทธรณีสถาน ซึ่งเยาวชนคนรุ่นใหม่ของ สปป.ลาว ต้องไปเยือน เพื่อการเรียนรู้

และซาบซึ่งถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์การปกครองประเทศ อย่างไรก็ตาม จากสถิติการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว พบว่า แขวงหัวพันมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวน้อยมาก เมื่อเทียบกับแขวงอื่นๆ ของประเทศ โดยในปี 2016 มีนักท่องเที่ยวชาวลาวเข้าไปเที่ยวเพียง 12,642 คน ซึ่งน้อยกว่าปี 2015 ที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยือน 13,525 คน ในด้านของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่า มีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวชาวลาอย่างเด่นชัด โดยในปี 2015 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้าไปเที่ยวในแขวงหัวพันถึง 50,039 คน จากสถิติดังกล่าวอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวชาวลาเดินทางไปเที่ยวยังพื้นที่อื่น เนื่องจากแขวงหัวพันนั้นไม่มีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งๆ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า หากรัฐบาลกลางและผู้บริหารแขวงหัวพันร่วมมือกันส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกความเป็นชาติ จะก่อให้เกิดผลทั้งในด้านของการส่งเสริมความรักชาติ การเข้าใจและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติ ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ประชาชนในแขวงหัวพัน โดยเฉพาะเมืองเวียงไซ

4. เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว เป็นเมืองที่เมื่อประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก (PEST Analysis) ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงด้านเทคโนโลยีแล้วนั้น พบว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีโอกาสในด้านการเมืองและเศรษฐกิจที่จะสามารถช่วยสนับสนุนการเติบโตด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก ทั้งจากการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน และกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) แต่อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนสร้างเครือข่ายการพัฒนา กับประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าว ยังไม่มีผลต่อการพัฒนาเท่ากับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในระดับประเทศ ซึ่ง สปป.ลาว มีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ค.ศ. 2006-2020 เพื่อวางแผนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศในระยะยาว อีกทั้งในระดับแขวงยังมีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน ค.ศ. 2011-2020 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของรัฐบาล สปป.ลาว ที่มีการให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างมากทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด และจะนำมาซึ่งการนำนโยบายมาสู่ในระดับเมือง ทั้งนี้การวางแผนพัฒนาดังกล่าวก็เพื่อรองรับการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาเหล่านี้จะเป็นโอกาสในการกระตุ้นและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยว และเป็นโอกาสในส่งเสริมให้เกิดการลงทุนของผู้ประกอบการในภาคการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ทั้งโอกาสจากด้านการเมืองและเศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ดำเนินให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดและของประเทศ และสามารถดำเนินไปได้

อย่างยั่งยืนหากมีการดำเนินการตามแผนพัฒนาในทุกระดับอย่างเป็นระบบ และแผนพัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของคนในพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวที่จะได้รับการพัฒนาขึ้นนี้มีความสอดคล้อง กลมกลืน และสร้างผลกระทบทางด้านสังคมต่อประชาชนน้อยที่สุด และเกิดการพัฒนายั่งยืน

5. จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว พบว่า เมืองเวียงไซมีจุดแข็งอย่างมากในด้านพื้นที่ที่มีสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นป่าเขา มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางประเภทป่าเขา น้ำตก และประเพณีเก่า ที่มีจุดเด่นในเรื่องของถ้ำผู้นำของเมืองเวียงไซ แต่อย่างไรก็ตามเมืองเวียงไซก็ยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคในการพัฒนาที่ชัดเจนที่ทำให้จุดแข็งที่มีไม่สามารถนำมาสร้างประโยชน์และรายได้ได้อย่างเต็มที่ ก็คือความสามารถในการเข้าถึง เนื่องจากเส้นทางการคมนาคมลำบาก ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไม่พร้อม และเพียงพอ อีกทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจุดอ่อนและอุปสรรคดังกล่าวต้องได้รับการพัฒนาจากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ โดยในระยะยาวต้องมีการวางแผนโดยเน้นการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม การขนส่งสาธารณะ รวมไปถึงโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และการวางแผนการจัดการและบริหารการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยใช้โอกาสจากการที่แขวงหัวพันได้อยู่ในแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะที่เสนอเป็นเขตที่จะทำการพัฒนาเพื่อส่งเสริมในการบริการและท่องเที่ยว ในการดึงงบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาปัจจัยพื้นฐานให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งหากระบบโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวมีความพร้อม ก็จะสามารถใช้จุดแข็งในทุกมิติในการยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ด้านระบบการบริหารจัดการ และด้านการตลาดได้อย่างเป็นรูปธรรม และจะทำให้การท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซได้รับการพัฒนาในภาพรวม แต่อย่างไรก็ตาม จะต้องมีการพัฒนาและเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และมีการประสานและสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนายั่งยืน

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ที่พัฒนาขึ้นนี้ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ว่า “เมืองเวียงไซเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และธรรมชาติที่เป็นรากฐานของการก้าวสู่ความเป็นการดราภาพอย่างยั่งยืนของสปป.ลาว” ซึ่งจากแผนที่ได้เสนอมาดังกล่าวเป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของแขวงหัวพัน ค.ศ. 2011-2020 ที่มีวิสัยทัศน์ว่า “ภายในปี 2020 แขวงหัวพันจะเป็นหนึ่ง

ในห้าแขวงที่มีความโดดเด่นในประเทศลาว ด้วยการบริการที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณภาพสูง ให้แก่นักท่องเที่ยวสากลและนักท่องเที่ยวภายในประเทศ นำเอาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเข้ามาให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในห้าแขวง” ซึ่งจากยุทธศาสตร์การพัฒนาของเมืองเวียงไซ หากมีการพัฒนาครอบคลุมทั้งด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตลาด โดยยกเอาจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และธรรมชาติ โดยเน้นในเรื่องของถ้ำผู้นำ ซึ่งเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ของชาติที่สะท้อนให้ระลึกถึงการต่อสู้ ปกป้องกันของผู้นำในอดีต จะทำให้เมืองเวียงไซ และแขวงหัวพันเป็นแขวงที่โดดเด่นในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และธรรมชาติที่สะท้อนถึงการก่อเกิดของชาตินลาว และความเป็นพี่น้องกันของชาวลาว ผ่านเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาขึ้น และในด้านการบริหารจัดการที่ครอบคลุมไปถึงการจัดระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ก็จะสร้างคุณภาพการบริการที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณภาพ และสามารถกระจายผลประโยชน์ให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนในชุมชนท้องถิ่น

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นยังเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับผลการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของ Inthasem, (2012) ที่จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาครอบคลุมทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ต้องใช้งบประมาณ ใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในการพัฒนาจึงต้องมีการประมาณการงบประมาณ ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญ และผลของโครงการที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาในมิติอื่นๆ ซึ่งโครงการดังกล่าวหรือยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นกุญแจสำคัญในการนำสู่ความสำเร็จ (key success factors) ซึ่งในทางวิชาการ ทรัพยากรบุคคลในด้านการท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาในลำดับแรกๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ ของเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สปป.ลาว เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะมีจุดเด่นในเรื่องของถ้ำผู้นำของ

เมืองเวียงไซ ซึ่งเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ของชาติที่สะท้อนให้ระลึกถึงการต่อสู้ ปกป้องกันของผู้นำในอดีต ดังนั้น รัฐบาล สปป.ลาว ควรกำหนดให้เมืองเวียงไซเป็นเมืองที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ โดยยกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์การสร้างชาติในอดีตของ สปป.ลาว ให้ประชาชนคนลาวได้มีโอกาสไปท่องเที่ยวยังเมืองที่ได้ชื่อว่าเป็นจุดกำเนิดของลาว นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดการพัฒนาด้านการเรียนรู้ความเป็นชาติในยุคสมัยใหม่ โดยกำหนดให้เด็กและเยาวชนลาวต้องได้ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติ โดยอาจกำหนดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรก่อนสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดประสบการณ์หรือประเด็นการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับการศึกษา

2. แหล่งท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ แขวงห้วยพัน มีจำนวนมาก ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แต่ยังมีศักยภาพต่ำ โดยเฉพาะศักยภาพของโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นคณะผู้บริหารแขวงห้วยพัน และคณะผู้บริหารเมืองเวียงไซ ควรกำหนดนโยบายและดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวชาวลาวที่เข้าไปศึกษาเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมภาคเอกชนในการให้บริการ ทั้งในด้านการขนส่ง โรงแรมที่พัก และร้านอาหาร ให้พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

3. เพื่อให้การท่องเที่ยวบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการเรียนรู้ความเป็นชาติ ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การกำหนดเนื้อหาสาระของการอธิบายแหล่งท่องเที่ยว การชี้ประเด็นการต่อสู้ของประชาชนในช่วงสงคราม ตลอดจนผลของการต่อสู้ รวมถึงคุณประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวต่อการทำหน้าที่เป็นที่หลบภัย ตลอดจนการถูกทำลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งนี้ บุคลากรที่มีคุณภาพจะมีผลอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการและการให้บริการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเวียงไซ ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการในระดับต่ำ ดังนั้น ในการวางแผนพัฒนาพัฒนาควรเน้นให้ความสำคัญในการพัฒนาการบริหารจัดการในลำดับต้นๆ ทั้งในการบริหารจัดการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการในเรื่องความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการในให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่พัฒนาขึ้น ควรมีการจัดลำดับความสำคัญและดำเนินการพัฒนามตามงบประมาณหรือทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้ การพัฒนาความสามารถในการเข้าถึงการจัดทำป้ายแสดงข้อมูลการเดินทาง ป้ายสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของเมืองเวียงไซ มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการในระยะเริ่มต้น

เอกสารอ้างอิง

- Business Information Center. (2015). **Lao PDR Continues to Develop Special Economic Zone and Specific Economic Zone Accelerate The Draft Law Before Joining The ASEAN Community by The Year 2015**. Savannakhet: Royal Thai Consulate-General.
- Chaoprayoon, P., et al. (2016). **Project to Analyze and Collect Tourist Information. (Under the Development Project of Tourism Database System Fiscal Year 2016)**. Bangkok: Department Of Tourism.
- Department of International Trade Promotion. (2016). The Government of Lao PDR targets to develop the economy for the next 5 years to grow at least 7.5%. **Weekly news from Lao PDR**. 139: January 25-29, 2016.
- Department Of Tourism. (2014). **Guide to Quality Standard Assessment for Historical Attraction**. Bangkok: Department Of Tourism, Ministry of Tourism and Sports.
- Inthasem, S. (2012). The Strategies of Sustainable Tourism Development in Phachupkhirikhan Province: The Case Study of Paknampran Sub-district. **Phranakhon Rajabhat Research Journal**, 7(1): 10-23.
- Ministry of Tourism and Sports. (2017). **Thailand Travel Resources: Southern**. Retrieved October 25, 2017, from <http://tourismproduct.tourismthailand.org/detail/112>
- Pongnirandorn, S., Bouatham, O. and Yodsuwan, C. (2016). Guidelines for Effective Development In Tourism Management of Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. **MBA KKU Journal**. 9 (1): 234-259.

Tourism Authority of Thailand. (2017). **Types of tourism**. Retrieved October 25, 2017, from http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/userfiles/files/Tourism.pdf

Tourism Development Department. (2016). **2016 Statistical Report on Tourism in Laos**. Ministry of Information, Culture and Tourism, Tourism Development Department.